

Brez ljudi je vsak načrt samo papir

V začetku lanskega leta je vodenje Litostroja prevzel Miro Jančigaj, ki je iz Bežigrada prišel v Litostroj preko Celja in Beograda. Jančigaj je namreč rojen Bežigradčan, leta 1956 je končal bežigradsko gimnazijo, se nato vpisal na ljubljansko strojno fakulteto, kjer je diplomiral marca 1962. leta. Ker je bil zadnji dve leti študija štipendist celjskega Ema, je po diplomi odšel v Celje in v Emu opravljati razne naloge — od obratovodje do pomočnika generalnega direktorja. Potem je postal predsednik celjske medobčinske gospodarske zbornice, odkoder je odšel za sekretarja splošnega združenja kovinskopredelovalne industrije Jugoslavije v Beograd. Od tam se je vrnil v Ljubljano, v Litostroj.

Beseda je najprej stekla o trenutnem gospodarskem položaju Litostroja. »Glede na okoliščine našega poslovanja v letu 1982 smo z dosežki zadovoljni. Razmere so bile zelo težke in če ne bi bilo tako, bi morali biti naši rezultati precej boljši. Osnovni problem, na katerega smo naleteli, je bilo dejstvo, da je Litostroj v preteklosti premalo kontinuirano izvažal na koncertibilno področje. Poleg tega je Litostroj v preteklih letih veliko investirai — večji del investicijskih sredstev je zagotavljal iz lastnih virov — kar je poleg izredno šibkega izvoza v letu 1981 in 1982 zgostilo težave, ki se bodo nadaljevale tudi v letošnjem letu,« razlaga Jančigaj in nadaljuje: »Ugotovili in dokazali smo, da bi bila pri večjem konvertibilnem izvozu tudi uspešnost poslovanja večja in bi lahko uresničili naš plan, tako pa smo ga dosegli le 96-odstotno, poleg tega bi dosegli ugodnejšo likvidnost in bi bili boljše oskrbljeni z reprodukcijskim materialom. Ob vsem tem pa bi bil izvoz na konvertibilno področje tudi dohodkovno zanimiv.«

Litostroj je bil običajno napovedovalec bodočih gospodarskih tokov, saj je zaradi narave izdelkov proizvodni proces dolgotrajen. Kakšen je trenutni položaj?

»Čeprav je Litostroj znan po izredno dolgih dobavnih rokih, ki jih zaradi pomanjkanja uvoznih delov še prekoračuje, ima še vedno dovolj naročil. Z dodatnim preverjanjem tržnih možnosti na konvertibilnem področju smo našli nove možnosti za prodajo naših izdelkov. Trenutno nas nekoliko obremenjujejo težave Iraka pri plačevanju opravljenih del, toda vemo, da bomo morali tako kot je Irak doslej pomagati Jugoslaviji, v naslednjih letih pomagati mi njemu. Del v Iraku ne bomo prekinili, časni izpad plačil pa bomo morali nadoknaditi z drugimi konvertibilnimi posli. Širši in večji konvertibilni izvoz pomeni dodatno možnost Litostroja za uresničitev že programiranega razvoja v smeri težke strojne obdelave. S kompletiranjem posameznih strojev in naprav v celote nedvomno lahko dosežemo pomembne rezultate, bodisi, da takšne celote ustvarimo sami ali s sodelovanjem s partnerji, ki nam pri tem lahko pomagajo. Prve korake smo naredili pri strojih za vlivanje aluminija, ki jih proizvajamo. Dogovorili smo se s škofjeloškim LTH, ki ima konstrukcijo orodij in orodjarno, da sodelujemo pri prodaji teh strojev, tako da bo kupec poleg stroja dobil tudi tehnologijo dela in potrebna orodja. Tako je precej več možnosti za

uspešno prodajo teh strojev. Tudi druge stroje bomo skušali prodajati na tak način.«

Litostroj je pred leti začel izvajati obsežen investicijski program, s katerim naj bi uresničili pet novih naložb. Ste načrt uresničili?

»Lani smo morali zaustaviti naložbo v jeklotivarno, ker nismo mogli dobiti dodatnih sredstev za dokončanje investicije. S širšim pristopom uporabnikov kvalitetne jeklotitve smo zagotovili dodatna sredstva, tako da bo naložba končana do konca letošnjega prvega polletja. Toda ko bo naložba končana, bomo takoj ugotovili, da je tudi tako povečana jeklotivarna premajhna za jugoslovanske potrebe. Hkrati bomo nadaljevali program razvoja težke obdelave, tako da bi lahko obdelovali in sprejemali tudi naročila za izdelavo večjih strojev in naprav, predvsem vodnih turbin. Razen investiranja pa moramo intenzivno dopolnjevati našo kadrovske sestavo predvsem s tehničnimi in ekonomskimi strokovnjaki.«

O gospodarskih dosežkih in razvoju Litostroja so pred kratkim razpravljali tudi delegati v zboru združenega dela šišenske občine. Ali gre pri tem le za informiranje delegatov ali pa morda tudi za iskanje opravičila ob morebitnih novih težavah, češ, saj ste vedeli, kaj načrtujemo, sprejeli ste takšen program in ste zanj tudi soodgovorni?

»Tisti, ki kaj predlaga, je za to tudi odgovoren. Zbor združenega dela nam sedaj ne more pomagati, lahko pa nam bo pomagal z leti, če bo vseskozi obveščen, kaj se dogaja pri nas. Logično pa bi bilo, da bi se zbor združenega dela na primer zavzel, da bi se naši delavci po uvedbi novega delovnega časa prav tako kulturno vozili na delo kot prej. Mi smo še vedno želeli začeti delo ob 6. uri zjutraj, pa so bili nekateri zelo zaskrbljeni, da bomo morali tako zgodaj vstajati. Vsak mora odgovarjati za delo iz svoje pristojnosti. Litostroj ni od zbora združenega dela nič zahteval, le povedali smo, da bomo lahko zaposlovali mladino, ki bo prišla iz šol. Zagotovitev dela ljudem, ki živijo blizu Litostroja, pa je prava povezava z okoljem, v katerem deluje Litostroj. V veliko zadovoljstvo nam je, da se ljudje iz okolice Litostroja spet vse bolj zanimajo za šolanje v Litostrojovem industrijskem centru. Pri tem je pomembno, da se šola dvigne nad tehnološko raven tovarne, da tako ljudje, ki pridejo iz šole, spodbujajo tehnološki napredek tovarne in tako vedno silimo naprej.«

Klicanje na odgovornost z veseljem sprejemamo, toda tudi občinska, mestna in druge uprave morajo biti odgovorne za svoje delo. Mi smo odgovorni za svoje dosežke, uprave pa naj predpišejo stabilne

pogoje gospodarjenja. Pri nas ni končne odgovornosti za posamezna dejanja. Težko je narediti dobre predpise, ki naj pospešijo izvoz, če pa od ustvarjalcev predpisov nihče ni izvoznik. Neprekinjeno spreminjanje predpisov pa duši samoupravljanje,« pravi Miro Jančigaj in dodaja, da je samoupravni sistem nadgradnja timskega dela in da v tujini s pridom izkoriščajo naše dosežke, mi pa jih najraje miniramo.

Litostroj je tudi član SOZD Združena podjetja strojogradnje. Ste zadovoljni z njegovim delom?

»ZPS se mora dokazati. Vsekakor v slovenskem prostoru mora funkcionirati taka organizacija. Ustrezni dogovori so sprejeti, toda stanje je nespremenjeno. Ali ni čudno, da je Slovenija od leta 1945 vse svoje hidroelektrarne zgradila sama, z lastnimi tovarnami, le Rade Končar iz Zagreba je prispeval generatorje, toda v tujino nismo ponudili niti ene gradnje hidroelektrarne. Zato pa so to delale druge jugoslovanske organizacije.«

Se vam zdi, da imate kot direktor dovolj pooblastil?

»Nikdar nisem videl problema v formalnih pooblastilih, pač pa je problem v tem, da dobijo pravo veljavo prava merila. Zgodilo se je, da smo nekatere težke stvari hitro izvedli, čeprav nismo vedeli, zakaj smo bili to sposobni narediti. Bili so očitki, da je to posledica diktata direktorja. Ključni problem je, da damo pravico uveljavljanja pravih argumentov, kajti potem je redko čuti formalno avtoriteto. Vedno moramo iskati ravnovesje, ki je usmerjeno k agresivnejši razvojni politiki in dvigu standarda. Ne vidim problema avtoritete. Največji voditelji se morajo med seboj mimo sporazumevati. To ne pride samo od sebe, za to je potreben napor. Ob vsem tem pa vem, da ta moja razmišljanja niso v soglasju z direktorji v nekaterih organizacijah izven Litostroja,« pravi Jančigaj, ki si je veliko organizacijskih izkušenj nabral pri delu v Beogradu. »Trdo smo se borili za položaj organizacij v splošnem združenju kovinskopredelovalne industrije, kajti te organizacije izvozijo kar 36 odstotkov vsega jugoslovanskega izvoza. Tam sem zmeraj poskušal voditi logično politiko sodelovanja z ljudmi. Ena od mojih značajskih lastnosti je, da sem predobro do ljudi, da jim praveč verjamem. Toda vse sloni na ljudeh. Kar pogledate: pri raznih sanacijah najprej razmišljamo o denarju, toda temelj so ljudje. Brez njihovega sodelovanja nam denar nič ne pomaga,« razlaga Jančigaj, za katerega Litostrojovi delavci pravijo, da zna vedno priskočiti njihovi težavam in da mu ni škoda časa za Litostroj — poskuša se udeležiti vseh akcij, kamor ga povabijo. »Ne, to me ne obremenjuje. Človek se pač navadi na tak način življenja, a še vedno mu ostane nekaj časa zase. Tega pozimi porabim za smučanje,« pravi Miro Jančigaj.

France Kmetič

